

Mälestusi Rapla Tellisetehasest

Salme Reinberg, sünd 1922. Elab Raplas, Viljandi mnt 108-2

(Ly Ehin kirjutas need mälestused üles 2021. aasta juulikuus)

See oli viiekümnendate aastate alguses. Töötasin tehases põletamata (plonnid) ja põletatud telliste kärutajana. Riiulitega kärusid tuli lükata kitsaid raudteerööpaid pidi. Rööbastel olid teede ristumiskohtades ümmargused metallist pöörangud, mille peal sai täis laotud käru teisele teele pöörata See oli väsitav ja päris suurt jõudu nõudev töö. Palk oli väike.

Töö käis kahes vahetuses kuus päeva nädalas. Pool tundi oli lõunat. Hommikul kell pool kuus huilgas tehase katusel sireen. Hommikune vahetus algas kell kuus. Õhtune vahetus lõppes kell 22. Pühapäeva hommikul aeti kõik töölised kolhoosi tööle – küll vilja koristama, küll kartuleid võtma. Tol ajal oli kõikidel kohustus võtta „vabatahtlikult” riigilaenu obligatsioone. Selle peale läks umbkaudu üks kuupalk aastas.

Kuus oli üks palgapäev ja üks avansipäev. Mõnikord juhtus, et avansipäeval raha ei saanudki, sest kõik läks maksudeks, eriti riigilaenuks. Ükskord nägime sõbrannaga, kui riigilaenu volinik jälle tuli. Läksime ahjuauku peitu. Ahjuauk on see koht, kust põletatud ja enam-vähem mahajahtunud tellised välja kärutati. Nii saimegi selleks aastaks riigilaenust priiks.

Viiekümnendate aastate algupoolel oli direktoriks Kallikorm, suur kommunist. Naine oli tal pips proua. Nemad ei pidanud tööinimestest lugu. Siis tuli direktoriks Karjamaa. Tema oli rohkem rahvamees, tantsitas näiteks peoõhtutel klubis naisi.

Tehase klubis olid koosolekud ja peod. Umbes 1955.-1956. aastal meid kutsuti Estoplasti tööle. Estoplast oli suure kivi juurest üle Viljandi maantee minna. Seal oli kiire, aga kergem töö.

Veel. Tööst vabal ajal võis käia jaama juures poes. Jaama ja Viljandi maantee ristis oli kooperatiivipood. Seal olid alati pikad leiva- ja sepikusabad. Kunagi ei teadnud, millal leivaauto just tuleb. Ja sealt natuke maad alevi poole oli Viljandi maantee ääres raudteepood, mis oli tolle aja kohta toiduainetega natuke paremini varustatud kui kooperatiivipood. Suhkru ostmiseks pidi sõitma kitsarööpmelise rongiga Tallinnasse. Seal pidi sul õnne olema. Pidid linna pealt üles leidma mõne (hirmipika) suhkrusaba. Suhkrut müüdi poole kilo kaupa.

Tellisetehases oli meie vahetuse ülem Alfred (?) Urva. Teise vahetuse ülem oli Artur (?) Koplimes. Need on nüüd ammu surnud mehed.

Pesori Hugo mäletaks ka toda aega. Tema on nüüd 95-96-aastane ja Rapla hooldekaodus. Ja Kuuma Leida mäletaks ka veel. Tema on ka Rapla hooldekodus.